

Andragoški center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education

Poročilo

z zaključne konference o implementaciji Akcijskega načrta za izobraževanje odraslih:

»Za učenje je vedno pravi čas«

(Budimpešta, Madžarska, 7. – 9. marec 2011)

Med 7. in 9. marcem 2011 je v Budimpešti, v sklopu dejavnosti madžarskega predsedovanja Svetu EU, potekala zaključna konferenca o rezultatih izvajanja Akcijskega načrta za izobraževanje odraslih. Pokrovitelj in soorganizator dogodka je bil Direktorat za izobraževanje in kulturo pri Evropski komisiji, ki je pri tem tesno sodeloval z madžarskim Ministrstvom za zaposlovanje.

Konferenca se je udeležilo preko 250 udeležencev iz več kot 35 držav članic EU in držav kandidat. Med njimi so bili člani ekspertnih skupin na področju spremljanja izvajanja Akcijskega načrta za izobraževanje odraslih, predstavniki resornih ministrstev, drugih vladnih in mednarodnih ustanov ter strokovnjaki in izvajalci na področju vseživljenjskega učenja in izobraževanja odraslih.

Ključni cilj dogodka je bil obeležiti triletno intenzivno evropsko sodelovanje na področju izobraževanja odraslih, predstaviti dosežke in trenutno stanje ter v luči sodobnih izzivov opredeliti potrebe, prednostna področja in ukrepe za obdobje do leta 2020. Na ta način je konferenca pripomogla k opredelitvi pobud Evropske komisije na področju izobraževanja odraslih v okviru strategije *Izobraževanje in usposabljanje 2020* in njej nadrejene agende *Evropa 2020: Evropska strategija za pametno, vzdržno in vključujočo rast*. Končni rezultat konference, na kateri so bili predstavljeni tudi primeri dobrih praks na ključnih prioritetnih področjih, naj bi bila izhodišča za pripravo Akcijskega načrta za novo obdobje, saj so se vsi udeleženci strinjali o spodbujevalnem in usmerjevalnem pomenu tega dokumenta na ravni EU, še zlasti pa držav članic.

Poročilo o poteku, prispevki ter zaključki konference so/bodo objavljeni na spletni strani <http://adultlearning-budapest2011.teamwork.fr/en/programme>.

Prvi dan, ponedeljek, 7. marca:

Popoldne je potekal predkonferenčni program, v katerem so gostitelji predstavili stanje in dosežke Madžarske na področju vseživljenjskega učenja (VŽU) in izobraževanja odraslih (IO). Celotni program je vodil Janos Sz. Toth, bivši predsednik EAEA in priznani strokovnjak na področju IO na Madžarskem.

Udeležence sta uvodoma nagovorila in pozdravila Laszla Odrobina, vodja Sektorja za strokovno izobraževanje in izobraževanje odraslih na Ministrstvu za nacionalno ekonomijo na Madžarskem, in Marta Ferreira, vodja Sektorja za izobraževanje odraslih in Grundtvig pri Evropski komisiji.

Sledili so strokovni prispevki. Najprej je Laslo Odrobina predstavil stanje na področju izobraževanja odraslih na Madžarskem skozi primerjalne in statistične podatke pozitivnih premikov in trenutnih pomanjkljivosti. Julianna Szabo je predstavila Zvezo ljudskih univerz na Madžarskem, njihovo vlogo in umestitev v sistem izvajalcev in programsko ponudbo na področju splošnega neformalnega učenja.

Nato sta sledili predstavitvi dveh primerov dobre prakse skozi dva projekta na področju razvijanja temeljnih kompetenc odraslih. Agnez Balla, vodja programa Tempus, fundacije LLL programa Madžarske nacionalne agencije, je predstavila rezultate projekta na področju učnih dosežkov odraslih z nizko stopnjo kompetenc na Madžarskem. Beata Orostz in Zoltan Varkonyi iz Združenja za civilno družbo Madžarske pa sta predstavila projekt vzpostavljanja mreže učnih centrov odraslih za promocijo s sodelovanjem različnih izvajalcev.

Prikazan je bil film o odraslih udeležencih, na kratko pa sta svoja vidika predstavila tudi dva predstavnika učečih se. Zaključni komentar je pripravila Graciela Sbertoli iz združenja VOX (Norveške agencije za vseživljenjsko učenje).

Drugi dan, torek, 8 marca:

Uradni del konference je vodila **Marta Ferreira**, vodja Sektorja za Izobraževanje odraslih in Grundtvig pri Evropski komisiji. Uvodoma je prisotne nagovoril **Sandor Czomba**, minister za zaposlovanje na Madžarskem. Izpostavil je ključno vlogo usposabljanja in izobraževanja odraslih na področju zaposljivosti, saj je teh programov premalo. Kar dve tretjini odraslih nima ustreznih znanj in kompetenc, 190.000 brezposelnih je brez kvalifikacij in se ne usposablja. Madžarska bo potrebovala kar 1 milijon novih delovnih mest. Določeno število brezposelnih ima več kvalifikacij, a niso zaposljivi, zato je potreben premislek, katere kompetence in kvalifikacije potrebujejo. Opredelili so sedem ključnih področij in izhodišča za nadaljnji razvoj na tem področju, in sicer: zdravje, zelena ekonomija, gradnja hiš, transport ..., da bi povezali izobraževanje z gospodarstvom.

Sledila je predstavitve **Xaviera Prats Moone**, generalnega direktorja DG za izobraževanje in kulturo Evropske komisije. Izpostavil je pet prioritet na področju razvoja spretnosti in kompetenc pri razvoju človeškega kapitala. Potrebno je postaviti zelo jasne in praktične cilje na tem področju. Vlaganje na tem področju na nivoju EU daje boljše rezultate kot vlaganje na nacionalni ravni. Pripraviti bo potrebno novo perspektivo 2015–2020 z novimi finančnimi instrumenti. Potrebno je hkratno načrtovanje in izboljševanje tako na ravni EU kot na nacionalni ravni.

Portugalka **Maria Joao Rodrigues**, posebna svetovalka Evropske komisije, je spregovorila o ključnih nalogah Evropske strategije do leta 2020. Uvodoma je poudarila potrebo po pripravi prenovljenih strategij za doseganje ciljev do leta 2020. Znanje, dvig izobrazbe in čim ustrežnejše kompetence odraslih ostajajo temeljni cilj in terjajo vlaganje in razvoj izobraževanja odraslih. Izzivi ostajajo: klimatske spremembe, ekonomska in socialna kriza, demografsko stanje. Pomembno je, kako te izzive preseči. Temeljno izhodišče vseh nacionalnih vlad je zagotavljanje osnovnega izobraževanja, mobilnost, osebni razvoj, boj proti socialni izključenosti, preusposabljanje za vse. Potreben je razvoj novih delovnih mest v Evropi in možnost vključevanja v izobraževanje in dvig izobrazbe. Veliko možnosti novih delovnih mest nudijo zelena ekonomija 'green economy' (zdravstvo, turizem, sociala, prosti čas), programi izboljšanja

življenja v mestih (prenova zgradb, urejanje okolja, socialna omrežja, novi kakovostni izdelki na področju bivanjske kulture). Zelo pomembne so podpirne dejavnosti za učenje kot na primer svetovanje in informiranje. Na področju podeželskih skupnosti je potrebno poudariti razvoj možnosti učenja skozi nove tehnike učenja, kombinacijo socialnih mrež in IKT podpore ter svetovanje učiteljem. Okvirne pogoje je potrebno zagotoviti skozi ponudbo izobraževanih centrov in lokalnih organizacij ter omogočiti pogoje za vključitev odraslih. Zato je potrebno odpravljati ovire za vključevanje (delovni čas, prilagajanje pogojev, varstvo otrok...). Zelo so pomembna partnerstva na področju zagotavljanja finančnih instrumentov in povezovanje javnih in privatnih resursov ter investiranja. Nacionalna sredstva se ne smejo zmanjševati. Konsolidacija financ ne sme zniževati financiranja izobraževanja odraslih.

Gabor Halasz, profesor z univerze Eotvos Lorand na Madžarskem, je predstavil ključna opozorila in učinkovitost izobraževanja odraslih v Evropi. Postavil je retorično vprašanje, zakaj je izobraževanje investicija, in odgovoril:

- zaradi staranja evropske populacije,
- zaradi razmerja med zaposlenostjo in potrebami,
- zaradi potrebe po zviševanju stopnje aktivnosti,
- od 2020 bo kar 40 milijonov delovnih mest potrebovalo boljša znanja in kompetence,
- 50 milijonov odrasli bo potrebovalo višjo izobrazbo,
- pojavljale se bodo nove potrebe po novih znanjih in spretnostih.

Ključnega pomena je učinkovitost in pravilna naravnost na interventno politiko. Velik poudarek bo na neformalnem učenju odraslih. Potrebna bo uravnoteženost med formalnim in neformalnim izobraževanjem s poudarkom na usklajenosti za potrebe delovnega mesta.

Sledila je vodena okrogla miza in razprava na temo »Izzivi na področju izobraževanja odraslih v kontekstu socio-ekonomskih trendov in demografskih sprememb«. Razpravo je vodila **Marijke Dashorst** iz Nizozemske. Pri predstavitvah in razpravi so sodelovali **Magda Trantallidi** iz Ministrstva za izobraževanje Grčije, **David Hughes**, vodja sektorja Eurydice, Izvršne agencije za izobraževanje, audiovizualnost in kulturo, **Andrea Waxenegger**, predsednica Evropske zveze vseživljenjskega učenja na univerzah (EUCEN), **Christian Lettmayr**, vršilec direktorja Evropskega centra za razvoj poklicnega usposabljanja (CEDEFOP), **Paolo Federighi**, profesor na univerzi v Firencah, in **Liliane Volozinskis**, Evropska zveza za obrt, mala in srednja podjetja (UEAPME).

David Hughes je izpostavil stanje na področju izobrazbene ravni odraslih v Evropi. Kar 170 milijonov odraslih nima končane srednje šole, 8 milijonov ima končano največ osnovnošolsko izobrazbo. Obstajajo velike razlike med državami članicami EU, ki so zgodovinsko pogojene. Velika pomoč pri odpravi teh razlik in primerljivosti bosta Evropski okvir kvalifikacij in Nacionalna ogrodja kvalifikacij. Pomembna bo povezanost med neformalnimi in formalnimi znanji. Potrebna bo fleksibilnost ponudbe, vezana na personalizirane rešitve. Zelo malo držav pa ima izdelane strategije na področju visokega šolstva.

Magda Trantallidi je poudarila, da je potrebno ohraniti vidnost izobraževanja odraslih v novi agendi. Potrebno je ohraniti razmerja med splošnim neformalnim, formalnim in poklicnim izobraževanjem odraslih. Izredno pomembna je validacija in zbiranje podatkov (statistika) na področju izobraževanja odraslih. Pomembna je tudi koherenca različnih agend – Bolonjskega procesa, Kopenhagenskega, Akcijskega načrta za izobraževanje odraslih in drugih.

Paolo Federighi je izpostavil, da je v EU 80 milijonov odraslih z nizko stopnjo kompetenc. Podatki o udeležbi v vseživljenjske učenju nam pokažejo, da kar 50 milijonov odrasli ni vključenih v VŽU, kar kaže na negativni trend. Zato je za te odrasle premalo le zagotovitev več možnosti za vključevanje, ampak je potrebno sprejeti zanje posebno zakonodajo.

Andrea Waxenegger je kot glavni izziv za razvoj univerz izpostavila vključevanje le-teh v vseživljenjsko učenje. Univerze le potrebno odpreti okolju in učečim se odraslim ter okrepi sodelovanje s podjetji. Nov razvoj naj poteka preko vseživljenjskega učenja zaposlenih na univerzah, svetovanja razvoja novih programov in ponudbe dodatnih storitev (svetovanje, usmerjanje, akreditacija predhodnega učenja ...).

Christian Lettmayr je poudaril pomen poklicnih tečajev za odrasle za potrebe delovnih mest, ki naj bi jih izvajale organizacije za vseživljenjsko izobraževanje. Ključno je sodelovanje podjetij pri kreiranju novih delovnih mest in oblikovanje novih izobraževanj, prilagojenih ('tailor made') za potrebe delovnih mest.

Liliane Volozinskis je poudarila, da bodo lastniki podjetij poskrbeli za boljšo izobraženost zaposlenih. Investirajo v nova znanja zaposlenih, ne ozirajo pa se na njihovo socialno vključenost. Izobraževalna ponudba mora biti prilagojena specifičnim potrebam podjetij, hkrati pa mora biti stroškovno učinkovita.

Ob zaključku so razpravljalci izpostavili moderatorka pa je povzela naslednje izzive za novo agendo:

- potrebno je izpostaviti reševanje globalnih problemov – migracije, staranje,
- v ospredju naj bo ciljna skupina najmanj izobraženih in najmanj usposobljenih,
- večje vlaganje v izobraževanje za nova delovna mesta,
- v novi agendi samostojno obravnavati izobraževanje odraslih,
- univerze izpostaviti kot izvajalke VŽU in vrste aktivnosti na področju kakovosti strokovnjakov,
- potrebna je medresorska podpora s strani držav,
- potrebna je deljena odgovornost države, podjetij, posameznikov,
- ključna je vloga svetovanja in 'outreach' dejavnosti,
- delo na novih znanjih, zmožnostih in kompetencah za zaposljivost in nova delovna mesta.

Popoldne smo delo nadaljevali v sedmih delovnih skupinah in sicer:

Tematika 1: Modernizacija sistemov izobraževanja odraslih:

1. Zagotavljanje in razvijanje kakovostnih sistemov IO
2. Na jasnih dokazih sloneče reforme in nove poti financiranja
3. Spodbujanje vključenosti – vloga aktivnosti na terenu in svetovanja

Tematika 2: »En korak višje« - dvigovanje kompetenc odraslih:

4. Druga priložnost za odrasle, ki so zgodaj opustili šolanje in za nizko usposobljene odrasle
5. Odpiranje visokošolskega izobraževanja odraslim

Tematika 3: Izobraževanje odraslih za povezano, pluralno družbo:

6. Izobraževanje v medkulturni družbi
7. Izobraževanje za aktivno državljanstvo, socialno vključenost in medgeneracijsko solidarnost.

Oba predstavnika ACS, tako Zvonka Pangerc Pahernik kot Andrej Sotošek, sva se udeležila 6. delavnice na temo Izobraževanje v medkulturni družbi. Delavnico je vodila Sue Waddington, predsednica združenja EAEA. Kot izhodišče za razpravo in aktivno delo po skupinah ter oblikovanje priporočil, nam je služilo pet predstavitev dobrih praks, in sicer:

1. **Philia Thalgot**, predstavnica Sveta Evrope, je predstavila jezikovno integracijo odraslih migrantov skozi politiko in orodja Sveta Evrope.
2. **Chris Minter**, predstavnik mestnega sveta v Leicesteru v Veliki Britaniji, je predstavil temo 'Skrb za izobraževanje v rasno mešanih okoljih'. Skozi projekt Demokratični teden v mestu Leicester je predstavil aktivnosti in učinke projekta za rasno mešano okolje. V projektu lahko vsi prebivalci v dveh minutah preko elektronskih medijev (TV) nagovorijo someščane in izpostavijo ključne probleme, predloge, pobude na področju bivanjske kulture, sobivanja in okolja. Veliko predlogov lokalne oblasti tudi sprejmejo in realizirajo.
3. **Massimiliano Yamine** iz nevladne organizacije Euroquality iz Torina je predstavil projekt usposabljanja muslimanskih priseljencev iz Maroka v Italijo na področju podjetniških znanj in kompetenc. Rezultati so zelo pozitivni, saj so vključene Maročanke nato ustanovile veliko število novih malih podjetij. Poudaril je intenzivno medsebojno učenje med italijanskimi in maroškimi partnerji in koristi v obeh državah.
4. **Ingegerd Akselsson Le Douaron**, predstavnica krovne zveze asociacij izobraževalnih organizacij za odrasle (FOLAC) iz Stockholma, je predstavila delo in programe švedskih ljudskih univerz in znotraj njih dve specifični in specializirani ljudski univerzi, in sicer za izobraževanje Romov in muslimanskih priseljencev. Izpostavila je sodelovanje pri ustanavljanju in delovanju tako lokalnih oblasti kot tudi združenj in društev samih Romov in priseljencev. Rezultati so zelo dobri.
5. **Andrej Sotošek**, direktor Andragoškega centra Slovenije, je predstavil primer dobre prakse mobilne svetovalne službe za Rome na Dolenjskem. Uvodoma je predstavil infrastrukturne dejavnosti v CVŽU-jih in ISIO ter znotraj le-teh mobilno svetovalno službo za Rome. Izpostavil je dobre rezultate in partnersko sodelovanje vseh strokovnjakov, strokovnih partnerjev, lokalnih oblasti in predstavnikov Romov in njihovih združenj skozi celoten proces vseh aktivnosti. Bistveno kakovost rezultatov daje svetovanje in usposabljanje ter učenje v samih romskih naseljih na podlagi njihovih potreb in kompetenc. Poudarek je na zaposljivosti.

Med tretjo in četrto predstavitvijo smo aktivno delali v dveh nacionalno mešanih skupinah na analizi stanja in pripravi predlogov izhodišč za pripravo poročila in novega akcijskega načrta.

Tretji dan, sreda, 9. marca:

Program smo pričeli s predstavitvami zaključkov dela po posameznih delovnih skupinah:

Tematika 1: Modernizacija sistemov izobraževanja odraslih:

Zaključke prvih treh delavnic na to tematiko je strnil in predstavil **Nicholas Fox**, predstavnik The Individual Learning Company iz Velike Britanije. Izpostavil je:

- potrebno je postaviti potrebe v politični kontekst in razviti nova delovna mesta,
- potrebna je medsektorska povezanost in sodelovanje,
- potrebno je oblikovati skupne standarde v EU, še posebno visoke standarde kakovosti in skupne indikatorje za spremljanje,
- potrebno je zagotoviti enake možnosti za vse, oprte na lastne zmožnosti,
- pri financiranju se ne sme pristati na zniževanje financiranja, a potrebna je optimizacija stroškov,
- pravice nizko izobraženih in nizko usposobljenih odraslih je potrebno urediti v zakonodaji,
- zagotoviti je potrebno doseganje za eno stopnjo višje izobrazbe in kompetenc,

- zelo pomembno je preseganje ovir za vključevanje odraslih v izobraževanje in učene s pomočjo svetovanja in usposabljanja na licu mesta,
- potrebno je oblikovati skupni konceptualni okvir izobraževanja odraslih,
- vključiti je potrebno proces 'capacity building' v EU programih.

Priporočila za novi akcijski program pa so naslednja:

- vključiti privatni sektor v razvoj in financiranje izobraževanja odraslih,
- potrebno je vzpostaviti mehanizme za stalni pregled in refleksijo na nacionalni in evropski ravni, razvoj in raziskave je treba graditi na primerih dobre prakse in inovativnih pristopih,
- potrebno je medsektorsko in medministrsko povezovanje, ki naj se odraža tudi na sestavi strokovne skupine za novi Akcijski načrt.

Tematika 2: 'En korak višje' - dvigovanje kompetenc odraslih:

Zaključke četrte in pete delavnice na to tematiko je predstavila **Helen Keogh**, svetovalka na področju Akcijskega načrta izobraževanja odraslih 2007 iz Irske. Izpostavila je.

- zvišanje procenta odraslih z eno stopnjo višje izobrazbe/kvalifikacij,
- do 2020 znižati procent odraslih, ki zgodaj opuščajo šolanje,
- omogočiti dovolj fleksibilno izobraževanje, svetovanje, spremljanje in analizo, potrjevanje in dvig usposobljenost učiteljev,
- potrebno je integrirati v politike različne resorje,
- skozi partnerstva vključevati sofinanciranje različnih deležnikov,
- dvigniti število inovacij,
- izboljšati učna okolja, svetovanje, kakovost, merjenje učinkov, validacijo,
- univerze morajo postati centri vseživljenjskega učenja:
  - o ponujati modularno zasnovane in fleksibilne programe,
  - o svetovalne in informacijske storitve,
  - o morajo promovirati zaupanje med deležniki,
  - o vzpostaviti povezave z nacionalnimi kvalifikacijskimi okviri,
- ključne prioritete so:
  - o dvig izobrazbene ravni za eno stopnjo višje,
  - o vključitev izobraževanja odraslih v druge politike EU,
  - o tematska politična omrežja,
  - o ureditev sistema financiranja,
  - o bilateralni in multilateralni prenos inovacij,
  - o raziskave in razvoj.

Tematika 3: Izobraževanje odraslih za povezano, pluralno družbo:

Zaključke zadnjih dveh delovnih skupin je predstavil **Radu Szekely** iz ljudske univerze Västra Nylands na Finskem. Izpostavil je:

- socialne spremembe in potrebni odgovori na vprašanja, v kakšni družbi smo in kako želimo živeti,
- potrebno je izobraževanje naravnati na potrebe ciljnih skupin – manjšine, Romi, priseljenci...,
- socialna vključenost je temeljna človekova pravica,
- ključni izzivi so:
  - o ugotoviti, kaj so dejanske učne potrebe v EU,

- promovirati primere dobre prakse in vzpostaviti dialog med izvajalci,
- izobraževanje na področju družbenega izobraževanja,
- povečati je potrebno udeležbo v izobraževanju odraslih preko različnih vidikov, hkrati pa je potrebno uskladiti podatkovne baze,
- preprečiti močno zmanjševanje sredstev za izobraževanje,
- solidarnost različnih partnerjev na področju preprečevanja revščine,
- nujno je medsektorsko sodelovanje,
- socialna kohezija mora biti ena ključni prioritet v naslednjem akcijskem načrtu.

Po predstavitvi zaključkov delovnih skupin je **Bernard Hugonnier**, generalni direktor OECD, predstavil temo z naslovom »Nadaljnje prioritete sistemskih politik in učečih se odraslih«. V svoji predstavitvi je izpostavil dve ključni prioriteti:

1. Okrepitev učinkovitosti izobraževanja odraslih: izobraževanje odraslih mora postati bolj produktivno, inovativno in naravnano v zaposljivost

Kako doseči izboljšanje:

- izhajati je potrebno iz potreb odraslih,
- dvigniti je potrebno koristi s strani učenja,
- dvigniti učne dosežke odraslih za stopnjo višje tudi s pomočjo svetovanja,
- dvigniti učinkovitost tako formalnega kot neformalnega učenja,
- podpora izobraževanju in učnim dosežkom kadarkoli v življenju,
- potreben je razvoj na sistemu ugotavljanja kakovosti in razvoju ocenjevanja,
- inovativnost je potrebno izpostaviti na vseh nivojih učenja,
- vlade morajo razviti medresorske finančne sheme,
- rešitve so v sofinanciranju s strani različnih deležnikov, podjetij in posameznikov,
- vključiti in koordinirati je potrebno vse partnerje in deležnike.

2. Izboljšati vključevanje odraslih v družbo:

- v veliki OECD raziskavi na področju merjenja kompetenc odraslih (PIAAC) se pripravlja prvo vmesno poročilo, in sicer za leto 2011 (vključenih je 25 držav),
- poudarjeno bo področje spretnosti na področju: reševanja problemov, tehnologije, okolja in podobno.

V nadaljevanju je sledila panelna in plenarna razprava na temo '**Sedaj je čas za spremembe: Kako doseči vključujoč in vzdržen sistem izobraževanja odraslih do leta 2020**'. Razpravo je vodila in povezovala **Helene Clark**, direktorica Politike in programa vseživljenjskega učenja pri Evropski komisiji. S svojimi prispevki in kot razpravljalci so sodelovali: **Sue Waddington**, predsednica EAEA, **Alan Tuckett**, izvršni vodja NIACE iz Velike Britanije, **Emma Perme**, vodja Sektorja za izobraževanje odraslih na Ministrstvu za šolstvo in šport iz Slovenije, **Balazs Nemeth**, profesor na univerzi Pecs na Madžarskem, **Adama Ouaue**, direktor UNESO-vega inštituta za vseživljenjsko učenje iz Hamburga, in **Renate Heinisch**, članica Evropskega ekonomskega in socialnega komiteja.

Sue Waddington je izpostavila, da je izobraževanje odraslih ena izmed človekovih pravic, hkrati pa je tudi korist za celotno družbo. Izobraževanje odraslih se veže tudi na glas civilne družbe. Predhodne kompetence se morajo vključevati v Evropsko ogrodje kvalifikacij. Poudarila je pomen sodelovanja različnih direktoriatov.

Alan Tuckett je opozoril na globalne izzive, kot so migracije (kako migrante vključiti v družbo), ekonomska kriza in nadaljnja strategija. Predlagal je izboljšanje podatkovnih baz za spremljanje izobraževanja odraslih, saj so zanesljivi podatki ključnega pomena pri lobiranju in sooblikovanju politike. Vprašal se je, koliko denarja bo porabljenega preko vseh ciljnih skupin? Pomembna je osredotočenost na novo strategijo.

Emma Perme je spregovorila kot članica delovne skupine za Akcijski načrt in kot predstavnica Slovenije; omenila je, da je Akcijski načrt dobra referenčna točka za prizadevanja na nacionalni ravni in ob tem na kratko predstavila financiranje izobraževanja odraslih v Sloveniji. Menila je, da sta potrebna nov Akcijski načrt pa tudi nova delovna skupina, ter poudarila potrebo po dobrem sodelovanju z drugimi sektorji ter strokovnem usposabljanju učnega osebja v izobraževanju odraslih.

Balazs Nemeth je izpostavil potrebo po razvoju različnih institucij, promociji in nadaljnjem razvoju na različnih nivojih, političnih orodjih, ter razvoju partnerstev. Izpostavil je vlogo visokega šolstva pri nadaljnjem razvoju kakovosti in premoščanju razlik v digitalnih kompetencah.

Renate Heinisch je izpostavila vseživljenjsko učenje, ki vključuje tudi starejše odrasle. Pomemben je razvoj politike, ki vključuje tudi starejše ljudi in jim omogoča dejavno, zdravo in dostojanstveno življenje. Izrazila je potrebo po inovativnih partnerstvih.

Adama Ouane je izpostavil, da je povsod možnost učenja za življenje in delo. Potrebna je demokratična presoja kakovosti izobraževanja za vse. Izziv je, da vsi ljudje sodelujejo. Potrebujemo izobraževanje in vseživljenjsko učene za vse. Izpostavil je konferenco Confintea VI (Brazilija, 2009) in Belemski akcijski načrt. Poleg inovativnih partnerstev je ključnega pomena urejeno in zadostno financiranje iz različnih virov.

Razpravljalci so za naslednji Akcijski načrt za izobraževanje odraslih izpostavili naslednje predloge:

- potrebno je oblikovati nove prioritete,
- oblikovati učne potrebe za migrante na nivoju EU in spodbujati razvoj aktivnega državljanstva,
- uravnotežiti stroške in rezultate izobraževanja odraslih,
- spodbujati medsektorsko povezovanje na področju izobraževanja odraslih,
- potrebna je solidarnost na EU nivoju,
- potrebna je evropska intelektualna mobilnost,
- potrebno je določiti etična merila – kaj se odrasli želijo učiti?
- pomemben je razvoj lokalnih partnerstev,
- potrebno je vključiti starejše odrasle v aktivnosti na področju aktivnega staranja, zdravja in nebolečega umiranja,
- potrebno je iskati alternativne poti financiranja in inovativna partnerstva,
- potrebno je okrepiti področje temeljnih spretnosti.

Zaključna govora sta imela **Rozsa Hoffmann**, minister za izobraževanje in človeške vire na Madžarskem, in **Helene Clark**, direktorica Politike in programa vseživljenjskega učenja pri Evropski komisiji.

Helene Clark je ob zaključku spomnila prisotne na prioritete iz Brugge-a na področju poklicnega izobraževanja do 2020. Opozorila je na jesensko konferenco, namenjeno izobraževanju odraslih in poklicnemu izobraževanju do leta 2020. Povzela pa je tudi zaključke za izhodišča pri pripravi naslednjega Akcijskega načrta.

- odpiranje možnosti za izobraževanje kadarkoli,
- vzdržnost, zaposljivost za vse,
- osredotočenost na ključne kompetence,
- nove možnosti financiranja izobraževanja odraslih preko javnega in zasebnega povezovanja,
- razvijanje standardov kakovosti,
- na področju pismenosti razvijati bralno in računsko pismenost,
- razvijati inovativne metode družinskega in medkulturnega učenja,
- potrebno je integrirati Akcijski načrt v strategijo EU do 2020 in druge strateške pobude na tej ravni.

Napovedala je dva koraka: pred poletjem objavo novega Sporočila o vseživljenjskem učenju ter jeseni, pod okriljem poljskega predsedovanja, opredelitev prioritetenih področij novega Akcijskega načrta za izobraževanje odraslih.

Ljubljana, 21. 3. 2011

Pripravila:

mag. Andrej Sotošek

mag. Zvonka Pangerc Pahernik